ארגון עובדי המים
Israel Water Works Association

31.8.2020

לכבוד
החקלאים, מנהלי ישובים
הציבור הרחב

<u>הנדון: תמ"א 1 - מבט ראשון: הבהרות ומדריך התמצאות</u>

תמ"א 1 נכנסת לתוקף בימים אלו. קיימות שתי סיבות עיקריות לצורך בהכנתה:

1. סרבול הולך ומתעצם המתבטא באי יכולת ליישם הליכי תכנון וביצוע עבור תשתיות ובניה ברחבי הארץ.
2. רצון הממשלה ליישם הקמת תשתיות ארציות ולקדם בניה באופן מהיר ובמינימום עיכובים בירוקרטים.

הכנת תמ"א 1 החלה בהחלטה מספר 4434 של ממשלת ישראל בתאריך ה-18.3.2012. הכנת התמ"א הוטלה על המנהל לתכנון (כיום במשרד האוצר) בשיתוף צוות פעולה עם מגוון רחב ביותר של גופים סטטוטוריים וציבוריים. הכנת תמ"א 1 ארכה כ- 7 שנים ולאחרונה נכנסה לתוקף.

תמ"א 1 היא בעלת משמעות והשלכות מרחיקות הלכת. להלן ציון של כמה נקודות שנראות לנו כמסכמות, מבהירות ומבארות את רוח התמ"א 1:

1. הסיבה העיקרית להכנת תמ"א 1 - רצון הממשלה לאפשר פיתוח תשתיות ובניה במהירות.
2. במצב של טרום הכנת תמ"א 1 כל התמאו"ת שהיו בתוקפן, היו חד ערכיות ועסקו בתחום הצר שהוגדר להן בעת הכנת התמ"א. במצב זה לא הייתה ראיה כוללת ומשולבת.
3. ברבות השנים היו מעל למאה שינויים בתמאו"ת השונות, שינויים שלא נכנסו לתוקף עקב הוראת החוק שרק הממשלה מוסמכת לאשרם. באופן מעשי נוצר מצב של קיפאון וקיבעון תכנוני.
4. עקב קביעת התמאו"ת השונות ומועד הכנתן, נוצר מצב של אי דיוק בנתונים.
5. העיסוק בשינויים ובאי דיוקים של התמאו"ת גרם ששליש מהעיסוק של הועדה הארצית לתכנון ובניה היה בנושאים אלו.

ארגון עובדי המים | ייעוץ, תכנון וטיפול במערכות מים וסביבה
קיבוץ אייל ד.נ שרון תיכון מיקוד 45840 | טלפון: 09-7903444 | פקס: 09-7903440
שתף בפייסבוק | www.iwwa.co.il | Mail: iwwa@iwwa.co.il

6. תמ"א 1 הביאה לביטולן של כל התמאו"ת שהיו בתוקף לפני כניסתה לתוקף (פרט לתמ"א 19 -בתי קברות ותמ"א 35), והכללתן יחדיו. נמצא שתמ"א 1 ותמ"א 35 משלימות אחת את השנייה ואין ביניהן ניגודים.
7. תמ"א 1 מרכזת ומציגה הרבה יותר מידע משאר סיכום כל התמאו"ת שהיו. נעשה ניסיון רב להציג את האפשרי בלשון חיובית (כגון, יתאפשר, ניתן וכו') לעומת הלשון השלילית שהייתה בתמאו"ת (לא יתאפשר, לא ניתן וכו').
8. נקבע בתמ"א 1 פרק הכולל את כל הנושאים המשותפים, פרק זה מכיל את ליבת כל התמאו"ת שהיו (הבהרות לדברים אלו בדברי האד' מוטי קפלן במצגת המצורפת). הדבר נעשה באמצעות כללים משותפים- סביבה, הצמדה, תיאום (קומה עליונה). פרטי התוכניות המוצעות באות לביטוי בקומה התחתונה.
9. נעשה מאמץ רב שהשפה הכתובה של תמ"א 1 לא תהיה שפה משפטית אלה שפה תכנונית ברורה וחיובית.
10. נעשו מספר שינויים בין התמאו"ת שהיו לתמ"א 1 כגון שינויים באפיקי נחלים. מצד אחד תוספות לאפיק הנחל ומצד שני ביטול מקטעים לא רלוונטיים.
11. נעשה שינוי גדול בחטיבת השטחים הפתוחים. נקבעו הוראות לשטחים מוגנים, שטחים מערכתיים וכגון נחל מוגן החוצה שטח מערכתי.
12. בתמ"א אין שטחים מוכרזים לחקלאות מודרנית בתחום שטחי שמורות טבע.
13. בתמ"א 1 אין ביטוי לחקלאות מכיוון שלחקלאות אין תכנית מתאר ארצית!! המשמעות היא שאין הגנה על החקלאות כמשמרת שטחים פתוחים בתוכניות הארציות. הדבר מביא ללחץ מצד שני גופים בעיקר - הפיתוח האורבני והארגונים הירוקים.
14. הכנת תכנית מתאר לחקלאות הנה בתחום האחריות והעשייה של משרד החקלאות. משרד החקלאות בשיתוף המועצות האזוריות הרלוונטיות, הכין פיילוט לתכנית מתאר חלקית בהיקף של 380 אלפי דונם במחוז מרכז בלבד. התכנית מתאר ירדה עד לרמת החלקה החקלאית. אחת התוצאות לפיילוט זה הוא אטלס של איכות השטחים החקלאיים.
15. שטחים פתוחים לא יהפכו לשמורות טבע אלה אך ורק בהליך של הכרזה. לדוגמא, יכול להיווצר מצב שרט"ג יכריזו על שמורת טבע מכוח תמ"א 1.
16. תמ"א 1 לא גוברת על תוכניות שהוגשו ואושרו או שהוחל באישורם. אין פגיעה בתוכניות שאושרו לביצוע עקב החשש ממשמעותו של סעיף 197 לחוק התכנון

והבניה. אין סתירה בין תמ"א 1 לתמ"מ. במידה ויש סתירה, הוראות תמ"א 1 גוברות.

17. אין שינוי בתמ"א 1 לגבי השטחים הביטחוניים.

18. נקבעו בהוראות התמ"א 1 הדברים הבאים:

א. כל חמש שנים צריך לעשות עדכון של התמ"א.

ב. המועצה הארצית לתכנון יכולה להחליט על ביטול ההכרזה על שטחים פתוחים ולא הממשלה, כפי שהיו הוראות החוק עד כה.

ג. ישנה חובה לתיאום מוקדם בין כל הגורמים הנוגעים לתכנית. אי תיאום יביא לדחיית התכנית בוועדה הארצית לתכנון.

ד. חובה על גוף שהוגשה לו תכנית להתייחסות, לתת מענה תוך 45 יום. במידה ולא נתן, התכנית עוברת שלב באופן אוטומטי.

הערות:

1. בצוותי ההיגוי והמקצוע של תמ"א 1, היה ביטוי כבד משקל לגופים הירוקים כולל החל"ט שאינו גוף סטטוטורי.

2. מבחינת צוות ההיגוי של תמ"א 1 הגופים שייצגו את החקלאות הם משרד החקלאות ומרכז המועצות האזוריות. ייצוג תחום המים (כולל לחקלאות) היה על ידי רשות המים, חברת מקורות ומרכז המועצות האזוריות. לא היה כל ייצוג לצרכני המים לחקלאות כגון אגודות המים.

3. בעת הכנת התכנית, פורום אגודות המים בליווי יועצים מקצועיים ומשפטיים, הופיע בפני צוות ההיגוי והגיש השגות על מספר נושאים שבתחום פיתוח משק המים על ידי אגודות המים. לא ברור מה עלה בגורלן של הערות אלו.

4. הנושא הקריטי ביותר שהציפה תמ"א 1 הוא אי קיומה של תכנית מתאר לחקלאות. הדבר חושף את החקלאות ואלו המתפרנסים ממנה, ללחץ גובר והולך מצד הגופים הירוקים אבל בעיקר ללחץ של הפיתוח האורבני. כבר כיום ערים פועלות להגדלת שטח המשבצת שלהם כאשר הצפיפות של מספר דירות לדונם בשטחם כיום, הוא מהנמוכים בעולם, בעיקר באמצעות כלים פוליטיים.

לנוחיותכם, מצורפים מצגת של תמ"א 1 כפי שהוכנה על ידי צוות ההיגוי וקישור להרצאת האד' מוטי קפלן שעומד בראש צוות ההיגוי של התכנית.

ארגון עובדי המים | ייעוץ, תכנון וטיפול במערכות מים וסביבה
קיבוץ אייל ד.נ שרון תיכון מיקוד 45840 | טלפון: 09-7903444 | פקס: 09-7903440
שתף בפייסבוק | www.iwwa.co.il | Mail: iwwa@iwwa.co.il

למי שיהיה מעונין בהבהרות נוספות, נשמח לסייע בטלפון 09-7903444.

בברכה,

איתן ישראלי
ארגון עובדי המים

ארגון עובדי המים | ייעוץ, תכנון וטיפול במערכות מים וסביבה
קיבוץ אייל ד.נ שרון תיכון מיקוד 45840 | טלפון: 09-7903444 | פקס: 09-7903440
שתף בפייסבוק | www.iwwa.co.il | Mail: iwwa@iwwa.co.il